

mundukide

kooperazio kooperatiboa
cooperación cooperativa

Zarugalde, 30
20500 Arrasate-Mondragón
Tel.: 943 772 010
mundukide@mundukide.org

www.mundukide.org

GEHIKOOP: Gizarte eraldaketarako hezkuntza

GEHIKOOP taldeko kideak

Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza proposamen propio bat definitu dugu Mundukiden. Helburu nagusia "mundu mailako gizarte eraldaketa kritiko baterako gure ingurutik at dauden errealitateak gerturaztea" da. Azken finean, gure inguruaren eraldaketa sozialaren harira lantzen diren gaietan ikuspegia zabaltzea izango litzateke.

Horretarako proiektu pilotu bat martxan jarri dugu. GEHIKOOP: Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza Interkooperatiboa, hain zuzen ere. Proiektuak, Gizarte Eraldaketarako hausnarketa eta eginbideetan, tokiko global begirada txertatzea du helburu, betiere genero eta ingurugiro ikuspegitik, hegoalde geografiko zein globaleko agenteekin elkarlanean.

Bi lan ildo nagusi ditu proiektuak. Batetik, gizarte eraldaketan dabiltsan kooperatibetako talde eragileentzat bi urteko ibilbidea. Ibilbide honek formazioa eta ekintza uztartuko ditu. Lan ildo honetan lau kooperatiba daude: Fagor Ederlan, Copreci, Maier eta Arizmendi Ikastola. Bestetik, hezkuntza kooperatibetako ikasle profilean solidarioa, tokikoglobal begirada kritikoa eta ekintzailea duen pertsona garatzeko baliabideak sortu eta zabaltzea. Honetan Mondragon Unibertsitatea eta Arizmendi Ikastolarekin lanean ari gara.

Genero ikuspegitik gerturatuz

Jakinik gizarte patriarkal batean bizi garela eta gainerako gizarteak ere halakoak direla, genero ikuspegitik gerturatu beharra dago aldatu nahi dugun errealitate horretara, gizonden eta emakumeen arteko desigualtasunak mahai gainean jarriz. Behin desberdintasunak bistaratu ondoren, errealitate hori eraldatzeko neurriak hartzeko baliabideak eta ekinbideak jarriz. Honetarako, Gaia zeharka lantzeaz gain, hizlari aditu eta arituen eskutik esperientziak partekatzeko aukera izango dugulako. Tokian eta Globalean emakumeen parte hartzea sustatu, indartu eta eraldaketa lortzeko.

Izendatzen ez dena, ez delako existitzen

Virginia Basurto
Gizarte Eraldaketarako
Hezkuntza eta Generoan aditua

Euskalazko esaera zaharrak diozku, izena duena badela, eta zentsu horretan ere, esan genezake, izena ez duena ez dela existitzen.

Feminismotan ere, aspaldiko kontu eta errebindikazioa bada ere, existitzen dena izendatu beharra, izendatzen ez dena, existitzen ez delako. Hizkuntzaren bidez, gure errealitatea, eta berau ulertzeko paradigmak sortu eta birstortzen baditugu, zer gertatzen da, errealitate bat inoiz ez badugu azaltzen? edo izendatzen duguna beti "berdina" bada?

Chimamanda Ngozi Adichie, bere *"El peligro de una sola historia"* Ted Talk ezagunean adierazten duen bezala, kontatzen dugun horrek, anitzasuna ez badu bistaratzen, guztia, berdina dela pentsatzen eraman diezaguke, hau da, ikuspuntu bakar bat, unibertsala dela sinisterra.

Hori dela eta, Mundukiden hizkuntzaren erabileraaren inguruko barne dokumentua berraztertu egin dugu.

Gaztelera, klabe batzuk markatu ditugu gure dokumentu eta adierazpenetan, hitz eta esamolde egokiak erabiltzeko, zeintzuek pertsona guztiak bistaratuko dituzten, batzuk bakarrik aipatzen ditugunean, errealitatearen erdia ezinikusi bihurtzen zaigu ta.

Baina euskaraz ere, badugu zer landu. Askotan, gurean genero marka bariko hizkuntza dela diogu, baina batzuetan gaztelera "kontagioagatik" edo bestetan, gure esapide eta irudiak, hitzetan doana baino zabalagoa denez, esaldien zentzuak ere kontutan hartu beharko genitzke. Honi lotuta, genero desberdintasunak ageriko egitearen eta estereotipoetik haratago doazen formula eta adibideak erabiltzeko hautua egin dugu.

Honetaz guztiaz sakontzeko bi tresna opari: Amelia Barquinek idatzitako *"Euskaran erabilera ez sexista"* gidaliburua eta La Mareak eta Intermon Oxfamek eginiako webgune interaktiboa (lenguaje atala begiratu).

42

Martxo 2020

Buletina mundukide

Laburrak

Luciana Alfaro Lavado lankideak, martxoaren Setik 9ra Brasileko Brasilia hiriburuan ospatuko den Nacioko Lurrik gabeko emakumeen I. topaketa parte hartuko du, Movimento Sem Terrako beste erakunde lagun batzuekin batera, lurrik gabeko emakumeen kezkak bertatik bertara ezagutzeko eta aurrerantzean ere batera lanean aritzeko.

Luciana Alfaro Lavado

Mundukideko langilea

Ana Herreras Borbolla es la autora de la publicación que ha realizado Mundukide sobre Las Escuelas de Mujeres del MST en la región de Cantuquiriguaçu de Brasil. Una publicación que trata de la escuela como espacio autoorganizado de formación y de empoderamiento de las mujeres.

www.mundukide.org/es/publicaciones/

Ana Herreras Borbolla

Mundukideko kooperante ohia

Psikologa arrasatearra, Fagor Ederlan eta GSR kooperatibetan 30 urteko esperientzia pilatu eta gero, Brasilgo kooperante taldera gehituko da. Bem vinda Marga!

Marga Pinillos Alejo

Mundukideko kooperantea

Ama-alabak urtegian.

Landa eremuko emakumeak funtsezko eragileak dira garapen jasangarrirako beharrezkoak diren aldaketa ekonomikoak, ingurumen aldaketa eta aldaketa sozialak egin ahal izateko, baina kreditua, osasun laguntza eta hezkuntza eskuratzeko aukera mugatua dute, aurrean dituzten erronka ugarien artean. Horiek lariagotu egiten dira, gainera, mundu mailako krisiak -economikoa eta elikagaiena- eta klima aldaketarena direla eta. Emakumeen ahalduntzeak justizia soziala bermatzen du eta rebiziko garrantzia du landa eremuko pertsonen, familien eta komunitateen ongizaterako, baita elikadura nahikoa eta iraunkorra bermatzeko ere, munduko nekazaritza ekoizpenari funtsezko ekarprena egiten diote eta.

Las mujeres rurales son agentes clave para conseguir los cambios económicos, ambientales y sociales necesarios para el desarrollo sostenible pero su acceso limitado al crédito, la asistencia sanitaria y la educación se encuentra entre los muchos retos a los que se enfrentan. Estos se ven agravados además por las crisis mundiales —económica y alimentaria— y el cambio climático. Empoderar a las mujeres es un acto imprescindible de justicia social y no sólo es fundamental para el bienestar de las personas, familias y comunidades rurales, sino también para garantizar una alimentación suficiente y sostenible dada su esencial contribución en la producción agrícola mundial.

Mulheres Moçambicanas

Marrupako emakumeak baratzean

La legislación mozambiqueña se puede considerar bastante avanzada en cuanto a la lucha contra la discriminación contra las mujeres, con leyes a favor de la igualdad en la propiedad de la tierra, en las condiciones laborales, el reconocimiento de derechos de baja maternal, edad mínima para contraer matrimonio, etc. No obstante, a pesar de ello, la realidad del día a día es que la situación de las mujeres en términos generales suele ser de subordinación con relación a los hombres.

La fuerte cultura patriarcal está en el trasfondo de la situación de desigualdad y de opresión que sufre la mujer en la vida privada y pública. En la actividad productiva, los hombres y las mujeres se reparten las tareas del campo, pero es el marido quien suele tomar las decisiones sobre los excedentes agrícolas y los ingresos familiares. En consecuencia, las mujeres sufren la dependencia económica de los hombres siendo de ellos la última palabra a la hora de decidir si invertir los pocos ingresos familiares en el hogar (vestuario, salud, ali-

mentación, escuela, etc.) o desviarlo para su propio ocio o diversión. Las mujeres, además de realizar las tareas del campo, suelen ser las únicas responsables del trabajo doméstico y del cuidado de los hijos e hijas, lo cual resulta en una enorme carga diaria, muy superior a la de los hombres.

En la esfera pública, las mujeres están invitadas a las reuniones comunitarias, siempre que no tengan que atender responsabilidades en el hogar. Su participación en dichas reuniones suele ser muy discreta, y muchas veces se limitan a escuchar por miedo a ser rechazadas, por falta de seguridad y confianza en sí mismas y por su bajo nivel educativo.

En este contexto, Mundukide lleva 20 años trabajado para aumentar la capacidad de la población campesina de las provincias de Niassa y Cabo Delgado, para incrementar los ingresos económicos de manera equitativa y sostenible, y contribuir así a disminuir las grandes diferencias entre hombres y mujeres.

Oromia eskualdeko emakumeek elkarizketan

Saharaz hegoaldeko Afrikan emakumeen % 60k baino gehiagok nekazaritzari lotutako arloetan lan egiten du. Zoritzarre, hauentako emakume asko uzta eskasa jasotzen behartuta daude, eta ez bereziki klimaren edo luraren kalitate txarraren erruz, emakumea izate hutsagatik baizik. Lege, politika, programa eta ohituren arteko sare trinkoak dira, emakumea, gizon nekazarirekiko desabantaila nabarmenean jartzen dutenak, hori dela eta, nekazaritzan sortzen den genero-arakala gutxitu ahal izateko ekintza asko eta era askotakoak planifikatu eta martxan jarri behar dira.

Afrikar emakumeek oso gutxitan izaten dituzte lurrik beraien izenean, ez bada, senar, anaia edo aitarekin batera, era honetako ohiturek emakumea egoera oso ahulean utziaz. Sarritan, heriotza, dibortzioa edo gizonaren iritzi-aldaketa baten ondorioz, emakumea lurrik gabe gelditzen da egun batetik bestera, landaketa praktiketan eragin handia izanik, eta dituzten baliabide eskasen arazoa gehituz gero, epe luzeko inbertsioek ez dute zentzurik emakume hauentzat.

Zergatik terrazak eraiki hidura gutxitzeko eta luraren osasuna hobetzeko, beste norbaitek lurra eta haren hobekuntzak erreklama baditzake, lana amaitu bezain laster? Zergatik landatu baratzte bat zuhaitzak eta frutak behin heldutakoan lapurtu bidaitezke? Nola eskatu nekazaritzako-kreditu bat zure lurra hobetzeko, bankuak ez dizunean emango jabetzak ez duzulako?

Azken hamarkadan, zenbait herrialdeak aurrerapauso esanguratsuak eman dituzte emakumeen jabetza eskubideak sustatzeko eta babesteko. Etiopian kasu, lurren erregistro bateratua sortu da, jabetza tituluarekin batera senar-emazteen izena eta ezkontza argazkia eranstea nahikoa da emakumeek landutako lurraldeko dituzten eskubideak formalizatzeko. Modu horretako hobekuntzak izugarrizko onurak ekartzen dituzte emakumeek inbertsioak egiterako orduan, beraien eskubideei buruzko jakituria eta interesa areagotuz.

Bestalde, errenta baxuak eta mikrokredituak eskatzeko dituzten arazoak kontutan hartuta, emakumeentzat zaila da intsumoak eta nekazaritza-produktuak eskuratzeari, horregatik gaur egun Etiopian elkarri laguntzen dioten emakume elkartea ugari aurki daitezke. Elkarteek, mikrofinantza taldeak, haziak, ongarriak eta lan-tresnak eskuratzeko aukerak eskaintzen dituzte eta teknologia berriez gain ekologia eta nekazaritzako praktika arduratsuei buruzko ezagutza.

Mundukiden argi dugu, genero-desberdinatasunari heldu gabe, Arssi probintzian eraikitzen ari garen programak ez duela elikagaien segurtasun eza gaindituko eta ingurumenaren iraunkortasuna bermatzeko helbururik lortuko. Horregatik, emakumeak ahal duntzeko eta genero-desberdinatasunean pauso aurrerakoak emanteko lanean ari gara.

Mulheres Brasileiras: mujeres en lucha sembrando resistencia

Emakumeen manifestaldia Brasiliako kaleetan

¡Mujeres en Lucha, sembrando la resistencia!" es el lema del I Encuentro Nacional de las Mujeres sin Tierra. Este evento es una contribución más para materializar y seguir construyendo la revolución de las mujeres del campo y de la clase trabajadora que luchan contra el patriarcado, el capitalismo y el racismo.

Más de 3000 mujeres de 24 estados de Brasil se han reunido en Brasilia del 5 al 10 de marzo de 2020 en el I Encuentro Nacional de las Mujeres sin Tierra. Este encuentro se han planteado no sólo como un espacio de denuncia de diferentes formas de violencia que están viviendo las trabajadoras rurales producto de la crisis estructural del capitalismo y de las políticas actuales de criminalización y ataque del actual gobierno; sino también como espacio de afirmación de la lucha por la tierra, la reforma agraria y la participación efectiva de las mujeres.

Han sido cinco días de encuentro, donde las mujeres trabajadoras rurales dialogarán con activistas de Palestina, Cuba

y Sudáfrica; debatirán sobre la relación entre capitalismo, patriarcado, racismo y violencia; la construcción del feminismo campesino y popular y la reforma agraria; y finalmente revisarán sus estrategias para la construcción de resistencia activa.

Como Mundukide asistiremos al I Encuentro Nacional de las Mujeres sin Tierra, ya que desde hace más de diez años, asumimos el compromiso, no sólo de apoyar el sector de producción del Movimiento sin Tierra a través del fortalecimiento de las experiencias cooperativas sino que además consideramos fundamental impulsar los procesos de transformación social del sector de género del MST, incorporando progresivamente al trabajo que realizamos, las políticas que se impulsan desde dicho sector. En ese sentido desde Mundukide apoyamos el esfuerzo de realizar este I Encuentro y participar como parte de la delegación internacional junto a otras organizaciones amigas del MST a fin de conocer de cerca las preocupaciones del colectivo de mujeres sin tierra.